

Pronom *es/se* en *es xucla* (el dit)

(ALDC, I, 56. El nen *es xucla* el dit)

(Quan la resposta no ha estat en forma pronominal [*xucla*, *mama*, *papa*] o perifràstica [*està xuplant-se*], l'hem suplerta, quan ha estat possible, amb la resposta corresponent a *es mor* [Q 2253] o *es podreix* [Q 2249]. Prescindim del timbre de la vocal: [əs], [es], [as], [sə], [se], [si].)

Representem les àrees del pronom personal àton *se* (< llat. SE) i la seva forma reforçada, *es*. *Se* era la forma clàssica que, darrere paraula acabada en vocal, esdevenia asil·làbica, però formant síl·laba amb la vocal precedent: “Diu *que s* porta bé”; semblantment, quan *se* es trobava entre un mot acabat en vocal i un altre començat també en vocal, esdevenia *s'*: “Ara

s'està a casa”. Fora d'aquests casos, una gran part del cat. occidental, el rossellonès, el mallorquí, el menorquí i l'alguerès mantenen la forma tradicional *se* (com el fr. *se*, it. *si*, cast., port. i oc. *se*), mentre que el cat. central, endinsant-se en el nord-occidental, i mostrant-se més innovador, ha apostat per la variant reforçada, *es* (*es xucla*, *es diu*, *es mor*), també després de consonant; s'hi han unit poblacions del val. meridional així com l'eivissenc. La normativa fabriana postula en aquests casos la forma reforçada (com per les altres persones: *em*, *et*, *ens*, *us*, *es*); la *Gramàtica de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans es mostra més flexible.

